

Prova lliure per a l'obtenció del títol de graduat/ada en educació secundària obligatòria

---

Convocatòria 10/2020

Àmbit de la comunicació en llengua catalana

Pauta de correcció

Críteris d'avaluació de l'àmbit de la comunicació

Perquè un alumne o alumna sigui considerat apte en l'àmbit de la comunicació ha d'obtenir una puntuació mínima de 150 sobre 300 com a nota global de les tres proves de l'àmbit.

A més, ha d'haver obtingut la nota mínima de 40 punts tant a la prova de llengua catalana com a la prova de llengua castellana. La prova de llengua estrangera no té nota mínima obligatòria.

Si un alumne o alumna té una nota global superior a 150 sobre 300, però no ha obtingut la nota mínima en alguna de les proves de català i/o castellà, es considera que té l'àmbit suspès.

Quadre resum de les puntuacions mínimes per aprovar:

	Puntuació mínima	Puntuació màxima
Llengua catalana	40	100
Llengua castellana	40	100
Llengua estrangera	-	100

Activitat 1

[20 punts]

Tot seguit escoltareu un tall d'un espai radiofònic adaptat d'una secció d'un programa cultural i literari, "Ciutat Maragda", amb l'entrevista a l'actor Julio Manrique.

1. Responen les preguntes següents, relacionades amb l'entrevista.

a) Quin és el tema de la secció que acabeu d'escoltar? [1 punt]

Es parla d'una estrena teatral de l'obra Don Joan de Molière i de la figura d'aquest mite literari. (Orientatiu)

b) Qui serà l'actor protagonista de l'obra? I qui en serà el director? [2 punts]

Pedro León farà de Don Joan i Joan Vila serà el director de l'obra.

c) Quines dues referències musicals apareixen al principi de l'entrevista relacionades amb l'obra de teatre de què es parla? [2 punts]

Una òpera de Mozart i una cançó dels Rolling Stones. (Orientatiu)

d) Indica si és veritable (V) o falsa (F) l'afirmació següent: "El presentador considera que Don Joan és un personatge moderat". [1 punt]

Fals.

e) Amb què tenien a veure, a l'època de Molière, les metafòriques parets massa estretes contra les quals lluitava Don Joan? [1 punt]

Amb una imatge de Déu força opressora o, fins i tot, inquisitiva.

f) Quina és l'arma que Don Joan utilitza per posar en qüestió els valors socials? [1 punt]

L'arma de la seducció.

g) On té lloc l'acció de l'obra que presenten a l'entrevista? [1 punt]

En un hotel.

h) Quina és la focalització del director en aquest muntatge? [1 punt]

La focalització psicològica, psicoanalítica o freudiana. (Qualsevol de les tres seria correcta)

2. En el fragment radiofònic que acabeu d'escoltar s'esmenta el pronom *lo*, que és incorrecte en registre estàndard, en casos com les oracions següents. Proposeu una solució normativa i, per tant, adequada al registre estàndard, per a les oracions següents. [5 punts: 1 punt per resposta correcta]

- a) *Lo* que veu a l'altra banda del mirall és a si mateix. **Allò / La imatge que veu a l'altra banda [...].**

- b) Don Joan té un gust per *lo* frívol. **[...] per tot allò que és frívol / pel que és frívol.**

- c) *A lo millor* em faran un 10% de descompte. **Pot ser / possiblement [...].**

- d) No t'imagines *lo* desagradable que arriba a ser. **No t'imagines com n'arriba a ser, de desagradable / No t'imagines com de desagradable arriba a ser.**

- e) *Tot lo més*, ens queden 5 minuts per arribar-hi. **A tot estirar [...].**

3. Les paraules es poden agrupar en camps semàntics, que són grans conjunts de mots de diverses categories gramaticals que, tot i designar conceptes diferents, pertanyen a una mateixa àrea de la nostra experiència. Per exemple, el camp semàntic del mar inclou tots els mots que hi estan relacionats, ja siguin objectes, accions, etc. Escriviu 10 paraules relacionades amb el camp semàntic del teatre. [5 punts: 0,5 punts per paraula correcta]

Actor, actriu, protagonista, director, directora, text, escenògraf, escenògrafa, acotació, teló, públic, platea, galliner, atrezzo, decorat, estrena, apuntador, apuntadora, dramàtic, tràgic, còmic, etc. (Orientatiu)

Activitat 2

[20 punts]

1. El poema següent pertany al llibre *Poemes de l'Alquimista. Càncer* (publicat clandestinament el 1952), de Josep Palau i Fabre, i parla precisament del mite de Don Joan. Llegiu-lo i responeu les preguntes formulades a continuació.

Don Joan

La seva medul·la és obscura
 i el seu arrop fosforescent.
 Dins la tenebra, fosc de vent,
 palpa la llum a la ventura.
 I tota carn és claror dura
 on es clivella el seu turment;
 escriu estrofes de sement
 en murs de sang que transfigura.
 La vida viu extasiada,
 i ell, amb el glavi impietós
 d'arcàngel foll, cerca redós
 —amb aleteig de carn alçada—
 per un sender vertiginós,
 al Paradís sense arribada.

a) Anoteu els elements poètics que trobeu en aquest text i que en justifiquen la pertinència al gènere poètic. [2 punts]

El text és escrit en vers i tots els versos rimen, fa servir el codi lingüístic i els seus recursos per transmetre un sentiment, una emoció, un pensament d'una manera sintètica i diferent a l'ús habitual que fem del llenguatge en qualsevol altra situació quotidiana. (Orientatiu)

b) Quin és el to que predomina al poema? Justifiqueu-ho amb els versos pertinents. [2 punts]

Hi predomina un to negatiu i fosc, si atenem als adjectius que hi apareixen, com ara “obscura”, “fosc”, “dura”, “impietós” o “vertiginós”, i a substantius, com ara “tenebra” o “turment”. A més a més, el poema conclou amb la impossibilitat d'arribar a un lloc amb connotacions positives, com és el paradís. (Orientatiu)

c) Analitzeu la mètrica i la rima del poema, tot responent els enunciats següents: [4 punts: 1 punt per resposta correcta]

– Quantes síl·labes tenen els versos? **Vuit**

- Són versos d'art major o menor? **D'art menor**
- Quin tipus de rima apareix al poema? **Rima consonant**
- Quin és l'esquema de rima del poema? **abba, abba, cdd, cdc**

d) Uniu els verbs que apareixen al poema amb llurs definicions corresponents. [4 punts]

clivellar – cercar – transfigurar – palpar

Cercar	Assajar de provar, de descobrir
Palpar	Explorar, examinar, tocant amb les mans
Clivellar	Fer una obertura longitudinal més o menys pregona
Transfigurar	Fer canviar d'aspecte

e) Torneu a llegir el poema i responeu:

- Assenyaleu dos versos que us demostrin quin és el caràcter de Don Joan i justifiqueu-ho. [2 punts]

“La vida viu extasiada”; “per un sender vertiginós”. Ambdós apunten als límits que vol transgredir el personatge de Don Joan. (Orientatiu)

- Canvieu el nombre de la frase/vers “La seva medul·la és obscura”. [1 punt]

Les seves medul·les són obscures.

- En el sintagma “fosc de vent”, assenyaleu quina funció sintàctica fan els elements subratllats. [1 punt]

Complement de l'adjectiu.

- Assenyaleu dos adjectius que tinguin el mateix sufix derivatiu. [2 punts]

Vertiginós i impietós.

- Digueu en quin temps i mode verbal estan tots els verbs del poema. [2 punts]

En present de l'indicatiu.

Activitat 3

[20 punts]

1. Llegiu la ruta publicada al llibre *Cicloturisme tranquil per Catalunya: 26 itineraris per descobrir el país amb un suau cop de pedal* (Cossetània Edicions, 2013). A continuació responeu les qüestions proposades.

En bici per la marinera Vilanova i la Geltrú
<p>Vilanova i la Geltrú ha estat sempre una vila abocada al mar. Per això no us ha d'estranyar la bellesa i l'excel·lent conservació del seu front marítim. La ruta que us proposem avui recorre el litoral de la ciutat de punta a punta, bo i fent també un llarg trajecte pel centre per anar a cercar la plaça de la Vila, un dels indrets urbans més bells del país.</p>
Dades tècniques
<p>Itinerari: parc de Ribes Roges, plaça de la Vila, camí de Sant Gervasi i parc de Ribes Roges Dificultat: fàcil Distància: 8 km Temps: 1 h 20 min (amb la volta a la Geltrú, 1 h 40 min) Desnivell: inapreciable Com arribar-hi: transport públic de Renfe (R-2, Vilanova i la Geltrú); cotxe (C-32)</p>
Descripció de l'itinerari
<p>La tradició marinera de Vilanova conviu avui a la moderna ciutat de 65.000 habitants amb una afició al ciclisme no menys tradicional. A Vilanova hi viu des de petit en Vicent Iturat (Alcalà de Xivert, Baix Maestrat, 1928), una de les llegendes vives del ciclisme català, guanyador d'etapes tant a la Volta com a la Vuelta i animador de l'afició al ciclisme durant molts anys. La botiga de bicicletes de la família Iturat (avui la regenta el seu fill) és un pol d'atracció per als vilanovins que pedalen.</p> <p>Hem situat la sortida d'aquesta excursió per Vilanova i la Geltrú al final del passeig Marítim, al parc de Ribes Roges, un bell indret a tocar del mar, de fàcil accés i amb lloc per aparcar.</p> <p>Sortint d'aquest punt, podeu visitar al llarg del recorregut els indrets més emblemàtics de la ciutat: el Museu del Ferrocarril, el port, la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer o la magnífica plaça de la Vila, d'estil neocolonial, que és idèntica a la de la ciutat cubana de Matanzas. Des de la plaça podeu fer una marrada d'uns 20 minuts cap a la Geltrú, el cor del barri antic de la vila. Seguiu pel carrer de la Fruita, plaça Miró de Montgròs, carrer de Santa Eulàlia, pujada del Cinto (difícil), carrer de la Unió, plaça de Lledoners i els carrers de Bonaire, Ravalet, Arengaders i plaça de la Font i Gumà fins a l'església i el castell de la Geltrú. No deixeu d'admirar el típic paisatge mediterrani del camí de Sant Gervasi, ni les vistes del litoral vilanoví que podreu contemplar just en tornar a la línia de la costa.</p> <p style="text-align: right;"><small>(Fragment adaptat de <i>Cicloturisme tranquil per Catalunya: 26 itineraris per descobrir el país amb un suau cop de pedal</i>, de Rafael VALLBONA, Valls: Cossetània Eds., 2013, p. 31-32)</small></p>

a) Quina és l'estructura d'aquest text? De quina manera s'organitza la informació?
 [2 punts]

En el primer paràgraf se'ns proporciona una breu introducció a la vila i a la ruta escollida; en la segona part es fan constar les dades tècniques del recorregut, i en la tercera part tenim la descripció més detallada, lligada a dades curioses i rellevants de la ruta. (Orientatiu)

b) L'itinerari és circular. (V o F) [1 punt]

Verdader.

c) Quin personatge il·lustre de la població se'ns cita al text i per què? [2 punts]

El personatge esmentat és Vicent Iturat, que fou un destacat ciclista del poble que va guanyar diversos premis importants. I també regentava una botiga de bicicletes, que ara porta el seu fill. (Orientatiu)

d) Per què se situa l'inici de l'itinerari al parc de Ribes Roges? [1 punt]

Perquè és un indret bell, de fàcil accés i amb lloc per aparcar.

e) Quin és l'indret del poble on s'aprecia la petjada dels indians, és a dir, de la gent que va emigrar cap a zones pròsperes de l'Amèrica del Sud o Central, com ara Cuba? [1 punt]

A la plaça de la Vila, ja que és idèntica a la de la ciutat cubana de Matanzas.

f) Fixeu-vos en el tercer paràgraf corresponent a la descripció de l'itinerari i anoteu un verb en gerundi i un verb en forma imperativa. [2 punts]

Sortint i seguiu.

g) Anoteu almenys dos sinònims amb què es denomina, al text, la zona de la costa del poble. [1 punt]

Front marítim, litoral vilanoví o línia de la costa.

2. Continueu llegint el fragment següent i responeu les preguntes que teniu plantejades a continuació.

Introducció: descobrint la vida a pedalades

És la il·lusió de tants dies: llevar-se aviat, posar la bici a punt, repassar la ruta i començar a pedalar. No hi ha pressa, no cal superar cap adversari. Només és obrir pas a la utopia possible, explorar la llegenda, cartografiar la memòria per reconstruir el mite oblidat amb els anys; però és molt. “Els ciclistes són adolescents en plena descoberta de la vida”, diu el sociòleg Marc Augé. Sí, ho som. Me n’adono a cada nova ruta que faig, a cada veral que conec, a cada camí que pedalo. No hi ha dia de bicicleta que no sigui un somni aconseguit, com quan érem nens i corriem tot l’estiu pels ravals del poble amb les bicis buscant aventures. Un sentimental en diu felicitat, un racionalista en diu humanisme.

(Fragment adaptat de *Cicloturisme tranquil per Catalunya: 26 itineraris per descobrir el país amb un suau cop de pedal*, de Rafael VALLBONA, Valls: Cossetània Eds., 2013, p. 5)

a) Justifiqueu per què l'autor utilitza els dos punts en l'oració inicial del text. [1 punt]

L'autor utilitza els dos punts per definir quina és la il·lusió que vol descriure.

b) Busqueu un sinònim per a la paraula subratllada de l'oració següent: “No hi ha pressa, no cal superar cap adversari.” [1 punt]

Contrincant, enemic.

c) En l'oració citada en la pregunta anterior, anoteu un connector que pugui substituir la coma i que reforci la idea que vol transmetre l'oració. [2 punts]

Ja que, perquè.

d) Quina funció compleixen al text les paraules del sociòleg Marc Augé? [2 punts]

Aporten un argument de pes i d'autoritat a la tesi que l'autor vol explicar.
(Orientatiu)

e) En l'oració “Me n’adono a cada nova ruta que faig”, quin és l'antecedent del pronom subratllat? [2 punts]

La frase “Els ciclistes són adolescents en plena descoberta de la vida”.

f) En l'oració “[...] com quan érem nens i corriem tot l'estiu pels ravals del poble amb les bicis buscant aventures”, quina figura retòrica trobem per il·lustrar el que s'està afirmant? [2 punts]

Un símil o comparació.

Activitat 3

Activitat 4

[40 punts]

Escolliu una d'aquestes dues opcions i escriviu un text d'entre 150 i 200 paraules, aproximadament.

- *Opció 1.* En el fragment radiofònic s'ha parlat de l'estrena d'una obra de teatre. Escriviu un text formal per explicar per què us agrada o no assistir a representacions teatrals.
- *Opció 2.* En el text introductor sobre el ciclisme tranquil llegim la frase "És la il·lusió de tants dies: llevar-se aviat, posar la bici a punt, repassar la ruta i començar a pedalar." Escriviu un text formal que comenci de la mateixa manera, tot substituint la segona part de l'enunciat per la vostra il·lusió o plaer particular i descrivint-lo.

La correcció de la redacció és a criteri del corrector. A continuació s'ofereixen uns criteris orientatius.

Valoració global (10 punts)

Es valora si el text expressa amb claredat idees i conceptes, si s'ajusta al tema demanat i si el lèxic i la sintaxi són adequats.

Estructura i presentació (10 punts)

Es valora si els arguments estan presentats de manera ordenada, amb una distribució correcta en paràgrafs, si la puntuació és adequada i els connectors són escaients i si la forma del text s'adequa al format demanat.

Correcció ortogràfica i gramatical (20 punts)

Es valora la correcció ortogràfica i gramatical, i es penalitza especialment quan aquesta dificulti la comprensió del text. Suggestim descomptar 1 punt per cada errada ortogràfica.

- Si un text conté més de 20 errades ortogràfiques o les que hi ha dificulten la comprensió del text, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.
- Si un text no s'ajusta a l'extensió (té menys de 100 paraules) o al tema, aquesta activitat es pot puntuar amb un 0.

Activitat 4

PUNTUACIÓ TOTAL
Puntuació màxima: 100 punts

Transcripció de l'àudio de l'exercici de comprensió oral

*(Fragment adaptat d'un programa de ràdio de contingut cultural i literari)
(Música de Don Giovanni de Mozart)*

David Boscà (DB): Bona tarda, avui acompanyats per aquesta meravellosa òpera de Mozart i, sobretot, per l'actor, director i dramaturg Pedro León, que ja ha fet de Don Joan. La propera primavera, però, es tornarà a posar en la pell d'aquest personatge, referent i mite de la cultura occidental des del Romanticisme ençà, però a les ordres del seu amic i també director Joan Vila. Com anem, Pedro?

Pedro León (PL): Molt bé, bona tarda. Encantat de ser aquí.

DB: Ara recordava aquella cançó dels Stones titulada "Sympathy for the devil", on Don Joan invocava Lluçifer i es preguntava per què necessitava moderació. I aquesta paraula jo considero que té molt poc a veure amb la figura de Don Joan.

PL: Sí, hi té molt poca relació ja que Don Joan, jo diria, és considerat com el rei de l'excés, oi? N'és una imatge i per seguir el símil amb la cançó dels Stones, és una imatge tremendament diabòlica. Podem considerar-lo com un transgressor que s'excedeix en tot. Viu més enllà de les línies que delimiten una existència raonable. Però de vegades has de festejar el desequilibri per poder retornar a l'equilibri. Don Joan vol fugir de les convencions i de la rutina, ell és l'etern fugitiu i algú que les parets les troba massa estretes. En l'època de Molière, aquestes parets tenien a veure amb la religió o amb una imatge de Déu massa opressora o fins i tot inquisitiva.

DB: Perquè Don Joan no és únicament aquest seductor incansable que tenim en ment, sinó també un desafiador de les normes establertes, de les institucions religioses, polítiques o de les convencions socials... gairebé de tot el que li passi pel davant.

PL: Jo crec que el Don Joan de Molière és una obra essencialment religiosa ja que combat aquest Déu que és uniformitzador, que fa que la societat vagi només per un camí possible i permès. I respecte a l'àmbit social, és algú que decideix anar de cara, que vol combatre l'enorme hipocresia social existent. I una de les armes que utilitza per poder posar en qüestió aquests valors és la seducció. Don Joan vol acumular tantes conquestes amoroses, sexuals, com sigui possible.

DB: Això ens ensenya alguna cosa de l'amor, o bé de la luxúria o... més aviat apel·la a l'instint? Des d'on has treballat tu aquest Don Joan?

PL: Jo, jo crec que el veia com un filòsof gamberro, algú que en lloc d'escriure assajos filosòfics sortia al món i intentava lligar i intentava... Si te'l mires des d'un punt de vista psíquic, és com una espècie de Peter Pan o de persona no madura, perquè la seva idea de la dona està molt verda. Però t'adones que en l'obra de Molière és molt important també l'escena entre Don Joan i el pare, ja que encara està atrapat per la figura paterna. I això en termes freudians és molt significatiu. Ell necessita desafiar l'autoritat, comença per la del seu pare i arriba fins a la màxima, la suprema, que és la de Déu. És un etern provocador però també un esclau de si mateix, perquè sempre trobarà una excusa nova per continuar desafiant les normes socials, morals, ètiques, etc.

DB: Ara parlaves de la visió freudiana i jo et pregunto si en el muntatge, que heu pensat i que estrenareu pròximament amb en Joan Vila com a director, no està agafada des d'aquesta perspectiva. Heu actualitzat el mite, tot situant l'acció en un hotel, hi ha un punt de claustrofòbia fins i tot.

PL: Sí, sí, una mica... en efecte. Fins i tot la imatge espectral que es troba el protagonista no és la clàssica sinó la de si mateix. En aquest sentit, hi ha un punt de psicoanàlisi que no podem obviar. Lo que veu a l'altra banda del mirall és a si mateix, per tant, el lloc d'on és impossible fugir. La transgressió de l'obra és evident, com ja hem dit, en molts camps: polític, religiós. Però la lectura que en fa el Joan Vila, precisament, s'escora cap al camp psicològic...

DB: Avui he tractat aquesta cosa proteica que té el Don Joan, una figura que s'ha estudiat i explotat artísticament des de la música, el cinema, la literatura, etc., i que ha anat variant segons el temps.

PL: No em vaig agafar, quan treballava, un referent concret o un Don Joan concret. A mi em venia la imatge que Don Joan era, si fa no fa, com una estrella del rock. Té un gust per lo frívol i per la provocació que has enllaçat molt bé al principi de l'entrevista amb la cançó dels Rollings.

(Riures i música de fons)